

292. 1.

KONINKLIJKE BOODSCHAP.

Aan

de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Wij bieden U hiernevens ter overweging aan een ontwerp van wet tot vaststelling van de begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, dienst 1923.

De toelichtende memorie (en bijlagen), die het wetsontwerp vergezelt, bevat de gronden waarop het rust.

En hiermede bevelen Wij U in Godes heilige bescherming.

Amsterdam, den 2 November 1922.

WILHELMINA.

292. 2.

ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, salut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, ingevolge de wet van 3 December 1874 (*Staatsblad* n°. 193), houdende bepalingen omtrent het beheer der gelden bestemd tot voltooiing van het vestingstelsel, eene afzonderlijke begrooting van de uitgaven voor dit onderwerp voor den dienst 1923 bij de wet behoort te worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1.

De begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel, met uitzondering van de uitgaven voor de aanvulling en verbetering van de vestingwerken, bedoeld in artikel 3 van de wet tot instelling van een „Fonds ter verbetering van de kustverdediging”, wordt voor den dienst van 1923 vastgesteld als volgt:

Artikel 1. Jaarwedden, toelagen en dag-gelden voor tijdelijk in dienst zijnde civiele ingenieurs, opzichters en tekenaars, toelagen voor officieren en opzichters der genie, reis- en verblijfkosten, bureel- en lokaalbehoefden, aankoop van instrumenten, kaarten en verdere behoeftigheden . . . . . f 8 500,—

Artikel 1bis. Toelagen aan ambtenaren, als in *artikel 1* bedoeld, voor kinderen, die zij te hunnen laste hebben . . . . . 500,—

Artikel 2. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeen-

komsten; het doen van grondboringen, water-passingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Nieuwe Hollandsche Waterlinie*:

1°. verbeteren van inundatiemiddelen in de geheele linie;

2°. verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang, aan werken in de geheele linie . . . . . f 94 500,—

Artikel 3. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, water-passingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van den Helder*:

verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele Stelling . . . . . 12 000,—

Artikel 4. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, water-passingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van Amsterdam*:

1°. onteigening van gronden en uitvoering van voorbereidende werkzaamheden voor verschillende werken in de Stelling;

2°. maken van aardwerken, zandophoogingen, metsel- en betonwerk, enz. voor verschillende werken in de Stelling;

3°. maken van bomvrije gebouwen met toebehooren in verschillende werken in de Stelling;

4°. maken van pantseringen voor verschillende werken in de Stelling;

5°. ophoogen en maken van wegen en inundatiekaden en maken van bruggen en steigers;

6°. inrichten en verbeteren van inundatiemiddelen;

7°. maken van loodsen, munitie- en buskruitmagazijnen;

8°. aanleg van beplantingen;

9°. verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de geheele Stelling;

10°. onteigening van gronden en verdere werken ten behoeve van de drinkwatervoorziening;

11°. onteigening van gronden en verdere werken ten behoeve van het inrichten van groepdepots en sectorparken . . . . . 1 000,—

Artikel 5. Nieuwe werken met al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aankleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, water-

passingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van 't Hollandsch Diep en het Volkerak*:

verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de positiën van *Willemstad en Ooltgensplaat* . . . . . f 500,—

Artikel 6. Nieuwe werken met al hetgeen geacht kan worden daartoe te behooren; herstellen, veranderen en verbeteren van bestaande werken met den aanleve daarvan; aankoop en onteigening van perceelen; kosten van exploten en processen; afkoop van rechten; kosten en ongelden betrekkelijk koop- en andere overeenkomsten; het doen van grondboringen, waterpassingen, opmetingen, enz.; een en ander voor de navermelde werken ter verbetering van de *Stelling van de Monden der Maas en van het Haringvliet*:

verschillende verbeteringen van ondergeschikt belang aan werken in de *Stelling* . . . . . 500,—

Artikel 7. Materieel der genie voor het in staat van verdediging brengen der werken in verschillende *Stellingen* . . . . . 500,—

Artikel 8. Telegrafische en telefonische verbinding van verdedigingswerken en posten . . . . . 500,—

Artikel 9. Doen van voorzieningen, opmetingen, waterpassingen, grondboringen, enz. in de verschillende liniën en vestingen, alwaar, ingevolge de wet van 18 April 1874 (*Staatsblad* n°. 64), werken tot voltooiing van het vestingstelsel aangelegd of verbeterd moeten worden en voor welke in de voorgaande artikelen geen gelden zijn uitgetrokken. . . . . 500,—

Artikel 10. Vorderingen over afgesloten dienstjaren, waarvoor op het tijdstip der afsluiting van den dienst, waartoe zij behoorden, de noodige gelden beschikbaar waren op de posten, ten laste waarvan zij, bij tijdige voldoening of verevening, gebracht hadden moeten worden. . . . . *Memorie.*

Artikel 11. Onvoorziene uitgaven . . . . . f 25 000,—

Totaal . . . . . f 144 000,—

eenhonderd vier en veertig duizend gulden.

Artikel 2.

Tot dekking der uitgaven begrepen in de bij *artikel 1* dezer wet vastgestelde begroting wordt aangewezen:

a. de som van *vijf en vijftig duizend gulden*, beschikbaar gesteld bij het VIIIste hoofdstuk der begroting van Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1923;

b. het vermoedelijk batig slot der rekening van ontvang en uitgaaf wegens de begroting ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor den dienst van 1922;

c. de toevallige baten, welke gedurende het jaar 1923 uit den aanleg der vestingwerken kunnen voortvloeien.

Artikel 3.

Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der *artikelen 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 en 9* van *artikel 1* dezer wet, ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van *artikel 24* der wet van den 5den October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), door overschrijving uit *artikel 11* van hetzelfde *artikel 1* worden aangevuld.

Uit bedoeld *artikel 11* kan mede worden overgeschreven op *artikel 10*.

Artikel 4.

Op *artikel 11* van *artikel 1* dezer wet worden aangewezen de tot het dienstjaar 1923 behorende uitgaven, de voltooiing van het vestingstelsel betreffende, die hare omschrijving niet vinden in een der andere *artikelen* van genoemd *artikel* en moeten dienen ter voorziening in behoeften, die in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

Die uitgaven worden, voor elke soort afzonderlijk, in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Oorlog,

292. 3.

MEMORIE VAN TOELICHTING

In dit wetsontwerp worden alleen gelden aangevraagd, noodig voor noodzakelijk onderhoud van het bestaande en voor eenige onvermijdelijke voorzieningen.

Onder verwijzing naar den toelichtenden staat zij nog aange tekend:

Ad artikel 2. Van het uitgetrokken bedrag voor het verbeteren van inundatiemiddelen in de geheele linie is f 24 600, bestemd voor het — dringend noodig — vernieuwen van de waaierdeuren van een inundatiesluis bij Asperen en f 7500 voor het door uitbaggeren weder onder het vereischte profiel brengen van twee inundatiekanalen. Het overige van dat bedrag is bestemd voor het bouwen van een sluisje in het noordelijk deel der Nieuwe Hollandsche Waterlinie, hetgeen zeer urgent is, omdat gebleken is, dat, in verband met de standen van het buitenwater, gedurende een belangrijk aantal dagen per jaar het tijdig stellen van de inundatiën in vorengenoemd stelling gedeelte niet voldoende verzekerd is. In het geheel zullen voor dat doeleinde drie sluisjes moeten worden gemaakt waarmede eene uitgaaf van rond f 140 000 gemoeid zal zijn. Een eerste termijn daarvan ten bedrage van f 46 600 wordt thans aangevraagd, terwijl het voornemen bestaat, de verdere benooidigde som aan te vragen op de vestingbegrotingen voor de volgende twee dienstjaren.

Met het oog op de afsluiting in oorlogstijd van belangrijke toegangswegen naar Naarden moeten ter plaatse eenige eenvoudige betonwerkjes worden gemaakt, waarvoor als eerste termijn een bedrag van f 15 800 benooidigd is. Het ligt in het voornemen, de overige daarvoor benooidigde gelden bedragende in totaal f 47 400 aan te vragen op de vestingbegrotingen voor twee of meer volgende dienstjaren.

Ad artikel 3. Op het te sloopen pantserschip Hr. Ms. *Koningin Regentes* bevindt zich een commandotoren, welke voor de landsverdediging nog een nuttige bestemming kan krijgen. De toren zal door het Departement van Marine aan dat van Oorlog worden overgedragen, waarbij de uitsloopingskosten ten laste van laatstgenoemd Departement gebracht zullen worden.

Voor het vervoer van de toren naar de opstellingsplaats en het opstellen daarvan op een daartoe te maken betonvoet c. a. is een bedrag van rond f 11 000 benooidigd.

De Minister van Oorlog,
VAN DIJK.